

Protokół

trzydziestego posiedzenia 2. sesyi, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 6. października 1868. r.

Obecni: Marszałek książę Leon Sapieha.

„ Sekretarze: ks. Barewicz, Dr. Pfeiffer, Józef Szujski, St Tarnowski.

Komisarz rządowy: radca Namiestnictwa Bartmański.

Liczba posłów obecnych przy początku posiedzenia 76.

„ „ „ w ciągu posiedzenia 113.

Początek posiedzenia o godzinie 10. minut. 35

Sekretarz Szujski czyta protokół ostatniego posiedzenia. a po przyjęciu onego przez Izbę, czyta dalszy ciąg spisu petycyi wniesionych do Sejmu do dnia 6 października ad l. 398 do l. 403. Z porządku dziennego przechodzi sprawozdanie komisji propinacyjnej w przedmiocie dalszego trwania tejże komisji po zamknięciu sesyi sejmowej. Sprawozdawca p. Zbyszewski. W rozprawie ogólnej stawia poseł Zyblikiewicz wniosek następujący: Wysoki Sejm uchwali:

1. „dla sprawy propinacyjnej złożyć Wydział krajowy osobną pozasejmową komisję.
2. Do komisji tej powoła tak posłów jako też i innych mężów z całego kraju, na których pomoc i skuteczną radę będzie mógł liczyć.
3. Opinię tej komisji, jak i swoje o niej zdanie, przedłoży Wydział krajowy na najbliższym Sejmie wraz z projektem ostatecznego załatwienia sprawy propinacyjnej.“

Wniosek ten jnż poparty. Przeciw niemu przemawia imieniem Wydziału krajowego poseł Grocholski, następnie Wężyk. Krzczunowicz wnosi: wybrać nową komisję z 9 członków do wypracowania wniosku do ustawy o ubezpieczeniu i wykupnie prawa propinacyi. Wniosek ten jest poparty. Ks. Pawlików wnosi: „Nad przedłożoną ustawą, o dalszem trwaniu komisji sejmowej w przedmiocie zabezpieczenia i wykupna prawa propinacyi, przejść do porządku dziennego a natomiast uchwalić: Sejm przekazuje Wydziałowi krajowemu sprawę o zabezpieczeniu i wykupnie prawa propinacyi i porucza ażeby Wydział krajowy zarządził nad tym przedmiotem obrady we wszystkich Radach powiatowych — a na podstawie tychże obrad, żeby na najbliższym posiedzeniu Sejmu przedłożyć odpowiedni projekt do ustawy. Wniosek ten już poparty. Dyskusya ogólna zamknięta. Zapisani do głosu za wnioskiem komisji — Skrzyński, Wodzicki Ludwik, Chrzanowski, Wężyk; przeciw, Golejewski, Bocheński, Zyblikiewicz, Laskosz, Borkowski, Kowbasiuk, Iszczuk, Pilipów, Ławrynowicz. Mową generalnym za wnioskiem komisji obrany Skrzyński; przeciw, Zyblikiewicz. Sprawozdawca oświadcza imieniem komisji, iż przyjmuje wniosek p. Krzczunowicza. Co do formalnego traktowania wnosi p. Zyblikiewicz, poddać naprzód pod głosowanie, czy Izba przechodzi nad wnioskiem komisji do porządku dziennego. Skrzyński żąda imiennego głosowania. Izba przechodzi do porządku dziennego większością głosów 66. przeciw 52.

Następuje przechodzi pod głosowanie dalszy punkt wniosku ks. Pawlikowa. Poseł Kowbasiuk żąda imiennego głosowania, wniosek ks. Pawlikowa upada większością 65. przeciwni 51.

Następuje głosowanie nad wnioskiem p. Zyblikiewicza, wniosek ten zostaje przyjętym.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej, o fundacyi Hipolita Czajkowskiego

Sprawozdawca Zyblikiewicz wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Własność dóbr Dydiatycze na fundacyę stypendyjną imienia Hipolita Czajkowskiego zapisanych, ma być odstąpioną pani Felicji Nowaczyńskiej pod następującymi przez nią przyjętymi warunkami:

- a) ażeby z kapitału 12.000 złr. w. a., który według propozycji pani Nowaczyńskiej na rzecz fundacyi za odstąpienie prawa własności dóbr Dydiatycze na tychże dobrach zabezpieczone być mają sumą 3.000 złr. w. a. równocześnie z zawarciem układu ostatecznego w sprawie powyższej do kasy krajowej w gotówce złożoną została;
- b) ażeby reszta w kwocie 9 000 złr. zainstalowana została na hypotece dóbr Dydiatycze w ten sposób, iżby prócz pożyczki z galicyjskiego zakładu kredytowego lub innego instytutu publicznego, aż do wysokości 35.000 złr. w. a. zaciągniętej, żaden inuy ciężar ani dług powyższego kapitału 9 000 złr nie poprzedzał;
- c) ażeby i ta ostatnia suma 9.000 spłaconą została w gotowiznie do kasy krajowej zaraz po wygaśnięciu prawa na rzecz Aleksandra i Matyldy Wiener testamentem z dnia 27. maja 1862 zabezpieczonego;
- d) ażeby pani Nowaczyńska zobowiązała się należytość od przeniesienia własności dóbr Dydiatycze tak z tytułu przejścia onych na rzecz fundacyi jako też odstąpienia na własność pani Nowaczyńskiej całkowicie spłacić.

2. Upoważnia się Wydział krajowy do zawarcia w tej sprawie ostatecznego układu na podstawie powyższych warunków.

Wniosek ten jest przyjęty.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej o dotacyi dla członków Rady szkolnej krajowej. Sprawozdawca poseł Zyblikiewicz wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Następujący członkowie krajowej Rady szkolnej; jako to: dwaj duchowni, przez Najjaśniejszego Pana powołani, dwaj delegowani, wybrani przez Rady miejskie głównych miast Lwowa i Krakowa i dwie osoby zaszczytnie znane w zawodzie naukowym przez Wydział krajowy przedstawione, a przez Najjaśniejszego Pana mianowane pobierać będą z funduszu krajowego począwszy od 24. stycznia 1868. za kwitami przez Przewodniczącego w krajowej Radzie szkolnej koramizowanemi, roczne wynagrodzenie w sumie 1.200 złr. w. a. w miesięcznych ratach z dołu, a to:

Duchowni przez Najjaśniejszego Pana mianowani aż do odwołania, przez Wysoki Sejm wypłaty tego wynagrodzenia, delegowani zaś miast i mianowani przez Najjaśniejszego Pana członkowie z zawodu naukowego przez czas trwania mandatu, a to jest przez lat trzy.

Członek nie biorący udziału w czynnościach krajowej Rady szkolnej przez cały miesiąc, nie ma prawa do wynagrodzenia na ten miesiąc przypadającego. Zasadę tę zastosować także należy do wynagrodzenia za czas niebiegły na raz wypłacić się mającego.

Ks. Ozarkiewicz wnosi: sprawę wynagrodzenia członków Rady szkolnej krajowej, poruczyć Wydziałowi krajowemu, aby tenże:

1. odnośnie opłacenia pod 4. 6. i 7. w sprawozdaniu oznaczonych osób z funduszu państwowego z wysokim Rządem porozumiał się, i na najbliższem zebraniu Sejmu krajowego do uchwalenia przedłożył.

2. Członków duchownych Rady szkolnej z innymi członkami co do trwania czasu służby równouprawnić." Wniosek jest poparty. Poseł Rogawski wnosi zamknięcie dyskusyi. Dyskusya zamknięta. Zapisani do głosu za wnioskiem komisji: Majer, Stepek, Trzeciecki, Skrzyński — przeciw: Koczyński, Koroluk, Ławrynowicz, Kowbasiuk. Mową jeneralnym za wnioskiem komisji wybrany poseł Majer, przeciw Kowbasiuk.

Po przemowie sprawozdawcy przychodzi pod głosowanie pierwszy punkt wniosku ks. Ozarkiewicza i zostaje w mniejszości. Przy rozprawie szczegółowej nad ustępem 1. wnosi poseł Wężyk, po słowach: „z funduszu krajowego“ dodać: „tymczasowo nim rokowanie z Rządem przeprowadzone zostanie, na rachunek Skarbu Państwa“. — Wniosek ten jest poparty.

Poseł Koczyński wnosi: nad słowami: „za kwitami przez przewodniczącego w krajowej Radzie szkolnej koramizowanemi“ — przejść do porządku dziennego, — a oprócz tego. „wynagrodzenie członków Rady szkolnej oznaczyć na 1500 złr.“ — Wnioski te są poparte. Dyskusya zamknięta. Zapisani do głosu posłowie: Trzeciecki, Pietruski, Dunajewski, Kozłowski, Janowski, Pilipów. Poseł Janowski wnosi, ażeby wynagrodzenie powyższe, rozcią-

gnąć i na tych członków Rady szkolnej, którzy są inspektorami szkolnymi. Poprawka ta jest poparta. Po przemowie sprawozdawcy przychodzi pod głosowanie naprzód poprawka posła Janowskiego i upada. Następnie dodatek posła Wężyka i upada. Pierwsza poprawka p. Koczyńskiego upada; tak samo i poprawka jego co do cyfry wynagrodzenia. Ustęp przyjęty podług wniosku komisji.

Poseł Potocki Adam wnosi: w miejsce ustępu 2. posiedzenia „a to do czasu dopóki Wys. Sejm postanowionej tej wypłaty nie odwoła. Sprawozdawca przyjmuje tę poprawkę. Ustęp z poprawką tą przyjęty.

Sprawozdawca cofa ustęp trzeci w imieniu komisji. Poseł Pietruski go podnosi i stawia jako swój wniosek. Przy głosowaniu ustęp trzeci zostaje odrzucony. Poseł Wężyk wnosi artykuł dodatkowy następującej treści: Sejm poleca Wydziałowi krajowemu przeprowadzenie rokowań z rządem, aby wynagrodzenie członków Rady szkolnej krajowej nastąpiło z funduszków Państwa. Wniosek ten jest poparty. Dyskusya zamknięta, do głosu zapisany książę Adam Sapieha. Przy głosowaniu utrzymuje się wniosek posła Wężyka. Izba przystępuje do 3. czytania, — ustawa w trzecim czytaniu przyjęta.

Marszałek zawiesza posiedzenie do godziny 6ej wieczorem.

Dalszy ciąg posiedzenia o godzinie 6. minut. 30.

Liczba posłów obecnych 110.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji edukacyjnej o petycjach. Sprawozdawca poseł Majer oświadcza, że petycja miasta Jarosławia i petycja miasta Przeworska, o zachowanie seminaryum nauczycielskiego w Jarosławiu, niemniej prośba miasta Tarnowa o zaprowadzenie tamże takiego seminaryum, załatwione są po części paragrafem 1. ustawy o seminaryach, który orzeka, że Rada szkolna oznaczy miejsca, w których seminarya zaprowadzone być mają. Wnosi przeto sprawozdawca odstąpić pomienione prośby Radzie szkolnej krajowej. Wniosek przyjęty. Podobnie też co do petycji miasta Tarnowa o utworzenie tamże głównej szkoły realnej, wnosi sprawozdawca: „odstąpić niniejszą prośbę Radzie szkolnej krajowej do właściwego użycia.“ Wniosek ten jest przyjęty.

Co do petycji Rady miasta Krakowa, o reorganizacyą szkoły technicznej w Krakowie l. 347., tudzież co do petycji Wydziału powiatowego chrzanowskiego w tym samym przedmiocie l. 382., wnosi sprawozdawca imieniem komisji: Wys. Sejm raczy uchwalić: „1. Poleca się Wydziałowi krajowemu złożyć komisję, w której będą reprezentowane zakłady naukowe krakowskie i lwowskie, która to komisya rozpoznawszy sprawę zdałaby relacyę Wydziałowi krajowemu.

2. Na podstawie tej relacyi przedstawi Wydział krajowy Wys. Sejmowi odpowiedni wniosek organizacyi zakładów technicznych, a to już na najbliższej sesji sejmowej.“ Wniosek ten jest przyjęty. Co do petycji Towarzystwa lekarzy lwowskich, o zwinięcie szkoły niższej medyczno-chirurgicznej we Lwowie l. 269., wnosi sprawozdawca: Wysoka Izba raczy uchwalić: „odstąpić tę prośbę c. k. Prezydium Namiestnictwa do właściwego użycia.“ — Wniosek ten jest przyjęty.

Sekretarz Pfeiffer czyta interpelacyę posła Krzczunowicza i 16. posłów, do przewodniczącego komisji konstytucyjnej, następującej treści: „Do komisji konstytucyjnej odesłane były bardzo ważne wnioski do ustaw o powiększeniu liczby posłów z miast, o zmianach ustawy wyborczej, o nieodpowiedzialności posłów. Uchwalenie rzeczonych ustaw na tej jeszcze sesji jest bardzo pożądanem. Zapytujemy komisję konstytucyjną: dla czego dotąd nie wniosła do Sejmu sprawozdań o wnioskach wspomnianych i którego dnia wnieść je zamysła?“

Poseł Grocholski odpowiada, że wnioski te nie mogły dotąd być rozdane w Izbie, bo członkowie komisji konstytucyjnej zajęci byli w innych komisjach. Poseł Zyblikiewicz oświadcza, że wniosek o nietykalności posłów jest już w komisji zreferowany i niebawem będzie rozdany.

Sekretarz Pfeiffer czyta następującą interpelacyę posła Hoszarda i 26 posłów do przewodniczącego komisji hipotecznej: „Po zniesieniu przez Wysoką Izbę sejmową ograniczeń tamujących wolność dzielenia gruntów, okazuje się więcej jak przedtem konieczna potrzeba jak najprędszego urządzenia hipotek włościańskich i uzupełnienia tak tabuli lwowskiej, jako też hipoteki krakowskiej. Zmierające do tego wnioski posłów Koczyńskiego i Starowiejskiego, przekazane zostały komisji hipotecznej. Gdy zaś komisya ta dotąd sprawozdania nie przedłożyła, a zamknięcie sesji sejmowej niebawem ma nastąpić, pozwalają sobie podpisani zapytać pana przewodniczącego tejże komisji: Czyli komisya hipoteczna sprawozdanie nad wnioskami posłów Koczyńskiego i Starowiejskiego przygotowała, i czy je jeszcze w czasie trwania obecnej sesji sejmowej do Izby wnieść zamysła?“

Poseł Czajkowski odpowiada, że wniosek posła Starowiejskiego już raz był zreferowany w komisji, że jednak komisya porobiła w referacie zmiany, przeto nie mógł jeszcze wniosek rozdany być w Izbie, że jednak niebawem komisya z odpowiednim wnioskiem wystąpi.

Następuje sprawozdanie komisji administracyjnej o §. 8. ustawy o policyi drogowej. Sprawozdawca poseł Zborowski wnosi: „Každy właściciel zabudowań mieszkalnych lub gospodarskich, obowiązany jest, jak daleko takowe stykają się z drogą publiczną, na tej części drogi zgartywać śnieg, lub nawiany piasek i wywozu błota z kolei jezdnej pozgartywane lub z rowów drogi wyrzucone.“

Poseł Kowalski żąda odroczenia rozprawy nad tym przedmiotem. Wniosek ten upada. Poseł Skrzyński wnosi następujący dodatek: „Do zgartywania śniegu, lub nawianego piasku i wywożenia błota z kolei jezdnej pozgartywanego, lub z rowów wyrzuconego, winna gmina dostarczyć potrzebnego robotnika po cenie ustanowionej każdego roku przez zwierzchność gminne, a przez Wydział powiatowy zatwierdzone. Do wydatku tego tak obszar dworski, jako też każdy opłacający w gminie podatki bezpośrednie, obowiązany jest przyczyniać się w miarę opłacanych przezeń w gminie podatków bezpośrednich.“

Wniosek ten jest poparty. Poseł Kocko wnosi:

„Każda gromada i obszar dworski są obowiązanymi pośród swej miejscowości, dopokąd domy sięgają, bezpłatnie z dróg publicznych błoto, śnieg albo piasek nawiany zgartywać i w razie potrzeby wywozić. Wniosek ten jest poparty. Poseł Skrzyński żąda odesłania obu wniosków do komisji, któraby nazajutrz zdała z nich sprawę. Wniosek ten jest przyjęty.“

Następuje wybór zastępcy członka Wydziału krajowego z całego Sejmu. Skrutatorowie pp. Łoś, Jabłonowski, Podlewski, Kocko, Baworowski, Gnoiński Jan, ks. Morgenstern, Czackowski, ks. Pietruszewicz. Poseł Podlewski zdaje sprawę z odbytego skrutynim. Głosujących 108. Większość absolutna 55. Poseł Haller otrzymał głosów 67, poseł Kowalski 33, inne głosy rozstrzelone; przeto poseł Haller wybrany jest zastępcą członka Wydziału krajowego. — Następne posiedzenie we środę o godzinie 10. rano.

Porządek dzienny:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego względem żadanego przez gminę miasta Przemyśla podwyższenia opłaty gminnej od sprzedawanych napojów słodzonych.

2. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku posła Jakóbika, w sprawie zniesienia dziesięciny, mesznego, skoczyny i proskurnego.

3. Sprawozdanie komisji budżetowej o budżetach funduszów krajowych w ściślejszem i obszerniejszem znaczeniu, tudzież funduszów samoistnych na r. 1868.

4. Sprawozdanie komisji budżetowej o administracji funduszów krajowych i zamknięciu rachunków na rok 1866. i 1867.

5. Sprawozdanie komisji administracyjnej o §. 8. ustawy o policyi drogowej.

Posiedzenie zamknięte o godzinie 8. wieczór.

Leon Książę Sapieha w. r.

Sekretarz

Pfeiffer w. r.

Sekretarz

St. Tarnowski w. r.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 6. października 1868 r.

398. Kobiety w liczbie 582 we Lwowie przez posła Hoszarda, o wyższą szkołę żeńską we Lwowie.

399. Zwierzchność gminy w Śniatynie przez posła hr. Golejewskiego, o zezwolenie na utworzenie funduszu w celu zaprowadzenia straży ogniowej w Śniatynie.

400. Bieńkowski Walenty przez posła Starowiejskiego, o odpis testamentu ś. p. Mruczkowskiego i o wyznaczenie innego egzekutora testamentu.

401. Rada gminna w Manasterzyskach przez posła Kabata, o przyzwolenie na pobieranie kopytkowego w czasie targów w Manasterzyskach.

402. Taż Rada przez posła Kabata, o przyzwolenie na pobieranie dodatku od podatku konsumcyjnego.

403. Galotzy Piotr przez posła Zyblikiewicza, użala się na nadużycia urzędu sądu powiatowego w Leżajsku.

Dziękuję cię polczy

winnym do czasu do dnia 6 października 1997 r.

100. Dziękuję cię za to, że jesteś moim przyjacielem i że zawsze jesteś przy mnie, kiedy potrzebuję.
101. Dziękuję cię za to, że jesteś moim przyjacielem i że zawsze jesteś przy mnie, kiedy potrzebuję.
102. Dziękuję cię za to, że jesteś moim przyjacielem i że zawsze jesteś przy mnie, kiedy potrzebuję.
103. Dziękuję cię za to, że jesteś moim przyjacielem i że zawsze jesteś przy mnie, kiedy potrzebuję.
104. Dziękuję cię za to, że jesteś moim przyjacielem i że zawsze jesteś przy mnie, kiedy potrzebuję.
105. Dziękuję cię za to, że jesteś moim przyjacielem i że zawsze jesteś przy mnie, kiedy potrzebuję.
106. Dziękuję cię za to, że jesteś moim przyjacielem i że zawsze jesteś przy mnie, kiedy potrzebuję.
107. Dziękuję cię za to, że jesteś moim przyjacielem i że zawsze jesteś przy mnie, kiedy potrzebuję.
108. Dziękuję cię za to, że jesteś moim przyjacielem i że zawsze jesteś przy mnie, kiedy potrzebuję.
109. Dziękuję cię za to, że jesteś moim przyjacielem i że zawsze jesteś przy mnie, kiedy potrzebuję.
110. Dziękuję cię za to, że jesteś moim przyjacielem i że zawsze jesteś przy mnie, kiedy potrzebuję.